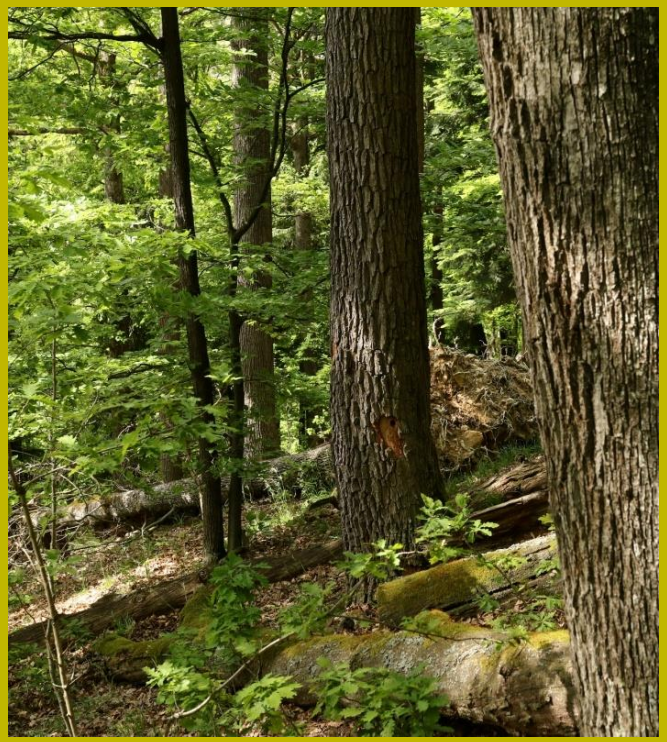
LIFEINFORESTS

Továbbfejlesztett kommunikáció, együttműködés és kapacitásbővítés
a Natura 2000 erdők biodiverzitásának megőrzése érdekében

Frank Tamás
MTA ÖK Ökológiai és Botanikai Intézet
frank.tamas@okologia.mta.hu

Natura 2000 célok megvalósítása erdőterületeken, természetvédelmi erdőkezelés

Készült a LIFEinFORESTS projekt keretében az Európai Unió LIFE+ Information and Communication programjának és a Földművelésügyi Minisztérium pénzügyi támogatásával.

ÉLETAZERDŐBEN

NATURA 2000 célja

- „a tagállamok szempontjából jelentős értékek, ún. közösségi jelentőségű élőhelytípusok, valamint a közösségi jelentőségű vadonélő állat- és növényfajok védelmén keresztül a biológiai sokféleség megóvása.” (Aszalós R. és Gálhidy L. 2015)

Ez hogyan valósulhat meg Natura 2000 erdőterületeken?

ÉLETAZERDŐBEN

Közösségi jelentőségű erdős élőhelytípusok

- 9110 – Mészkerülő bükkösök
- 9130 – Szubmontán és montán bükkösök
- 9150 – A *Cephalanthero-Fagion* közép-európai sziklai bükkösei mészkövön
- 9180 – Lejtők és sziklatörmelékek *Tilio-Acerion*-erdői
- 91E0 – Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)
- 91F0 – Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén *Quercus robur, Ulmus laevis* és *Ulmus minor, Fraxinus excelsior* vagy *Fraxinus angustifolia* fajokkal (*Ulmenion minoris*)
- 91G0 – Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraea*-val és *Carpinus betulus*-szal
- 91H0 – Pannon molyhos tölgyesek *Quercus pubescens*-szel
- 91I0 – Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus* spp.)
- 91K0 – Illír bükk (*Fagus sylvatica*)-erdők (*Aremonio-Fagion*)
- 91L0 – Illír gyertyános-tölgyesek (*Erythronio-Carpinion*)
- 91M0 – Pannon cseres-tölgyesek
- 91N0 – Pannon homoki borókás-nyárasok (*Junipero-Populetum albae*)

ÉLET AZ ERDŐBEN

Milyen is az erdőképünk?

ÉLET AZ ERDŐBEN

Milyen is az erdőképünk?

ÉLET AZ ERDŐBEN

Milyen is az erdőképünk?

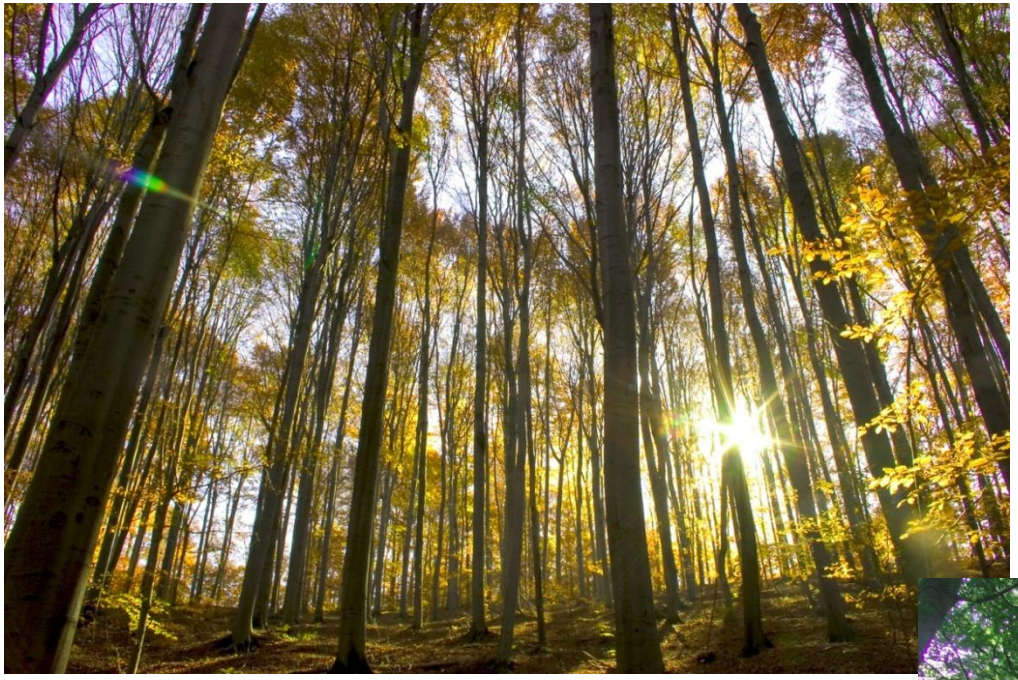

ÉLET AZ ERDŐBEN

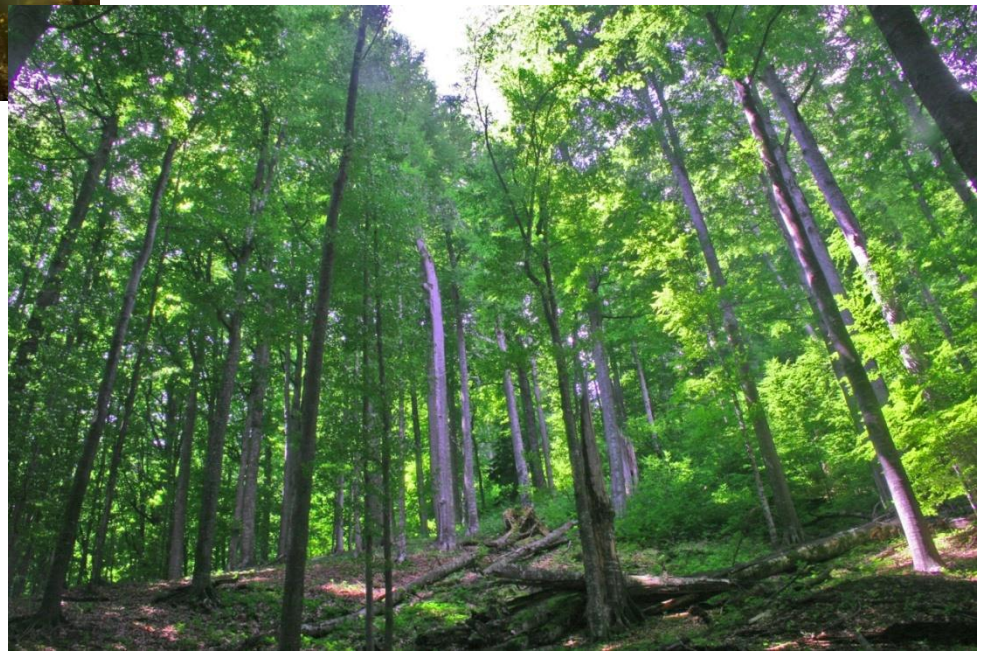
Milyen is az erdőképünk?

ÉLET AZ ERDŐBEN

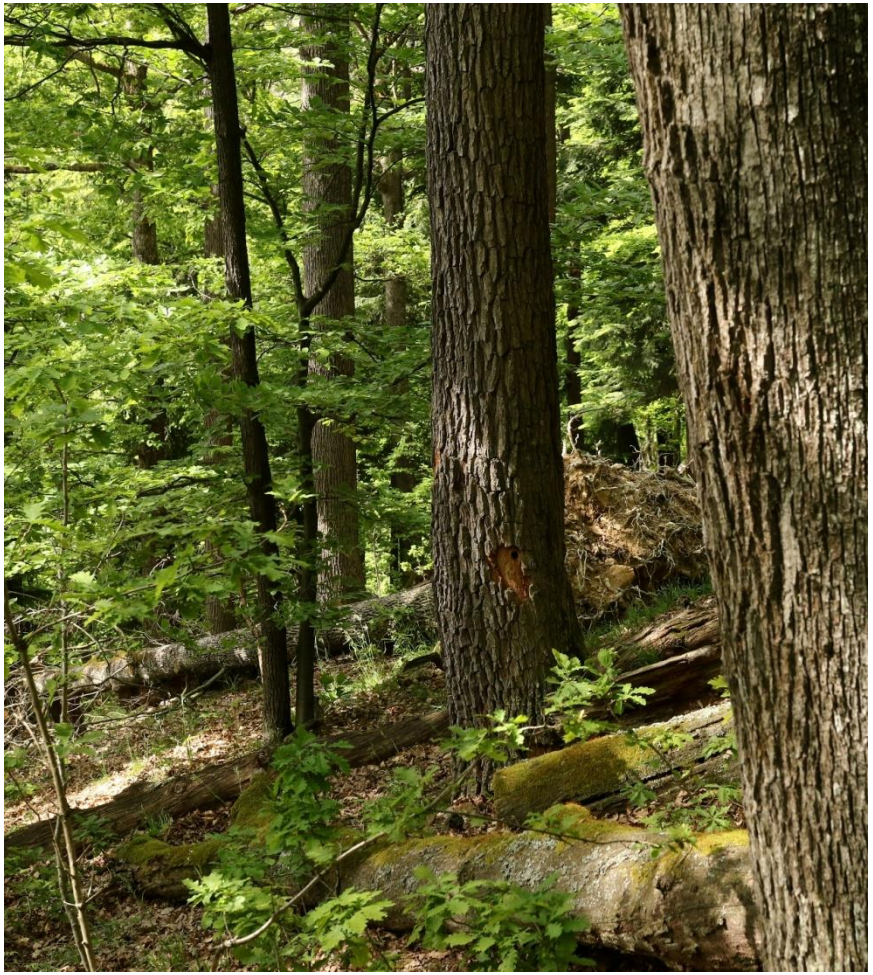
Erdőgazdálkodói erdőkép

Természetvédelmi erdőkép

Erdőgazdálkodási erdőkép:
Általában élőhelyi komponensekben szegény, szerkezet nélküli stb.

Természetvédelmi erdőkép:
Természeteshez közelítő szerkezet és fajkészlet, mikrohabitatok jelenléte.

Erdei biodiverzitás fenntartásának figyelembevétele az erdőgazdálkodás során

- az erdő nem csupán fák összessége:

ÉLET AZ ERDŐBEN

Erdőkhöz kötődő általalánosan előforduló közösségi jelentőségű fajok/fajcsoportok

- xylofág/szaproxylofág bogarak
- erdőkhöz kötődő lepkék
- harkályok és másodlagos odúlakók
- ragadozómadarak és fekete gólya
- erdőlakó denevérek

ÉLET AZ ERDŐBEN

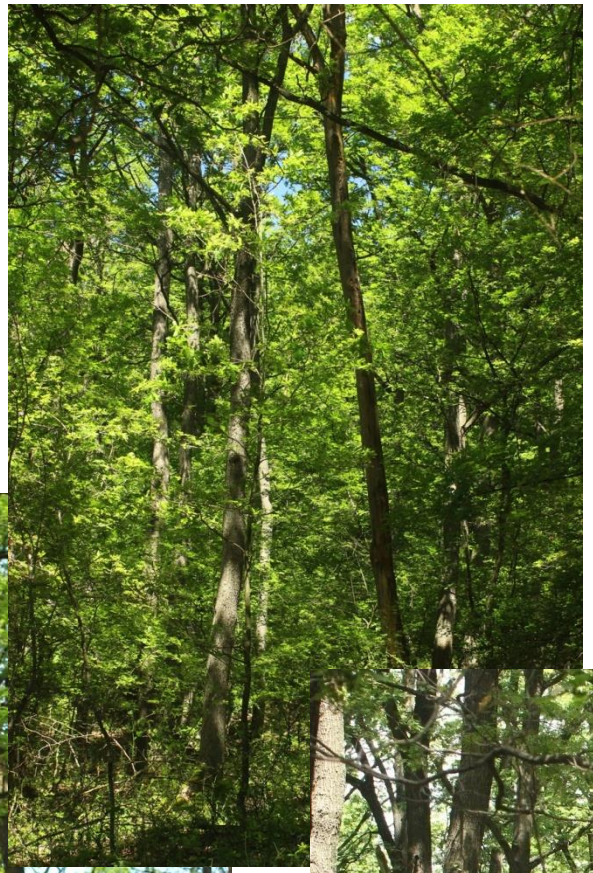
Az erdei biodiverzitás megőrzését is figyelembe vevő erdőgazdálkodási gyakorlat

Folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodás

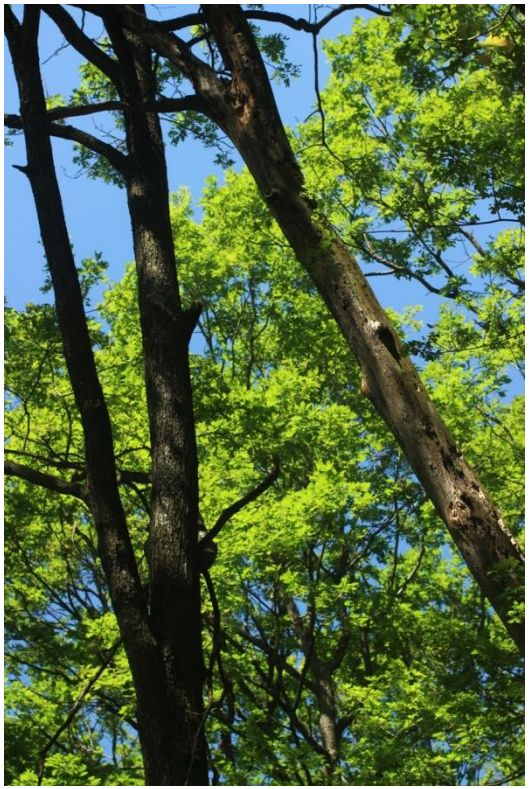
Az erdészeti beavatkozások térbeli és időbeni változatossága

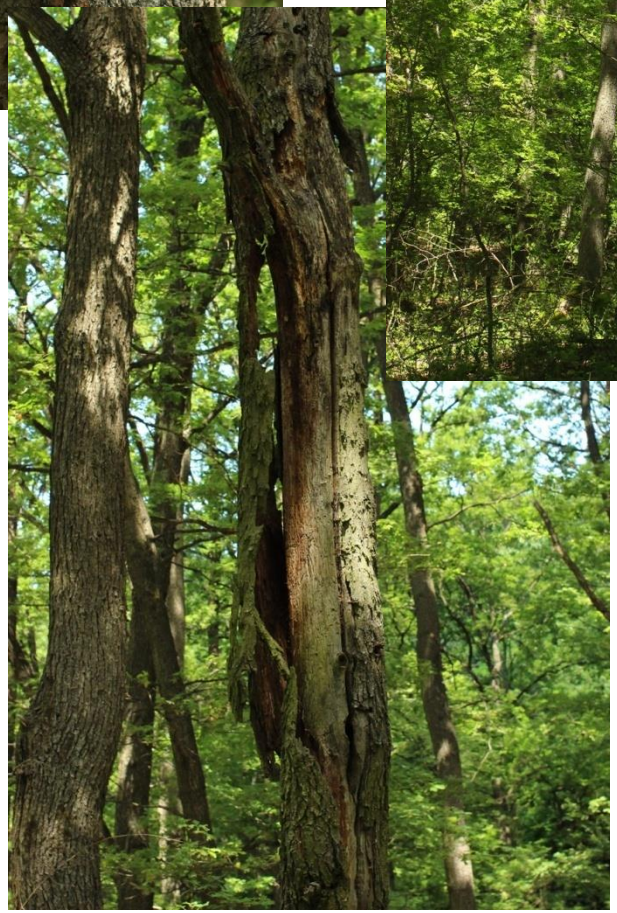
A MEGLÉVŐ
őshonos fajkészlet,
szerkezeti változatosság,
élőhelyi elemek (mikrohabitatok),
védelme, fenntartása.

Meglévő jellemzők megőrzése, fenntartása:
Pl.:
bekorhadó ágcsonk,
álló, fekvő holtfa,
cserjeszint,
alsó szint,
elegyfafajok kímélete…

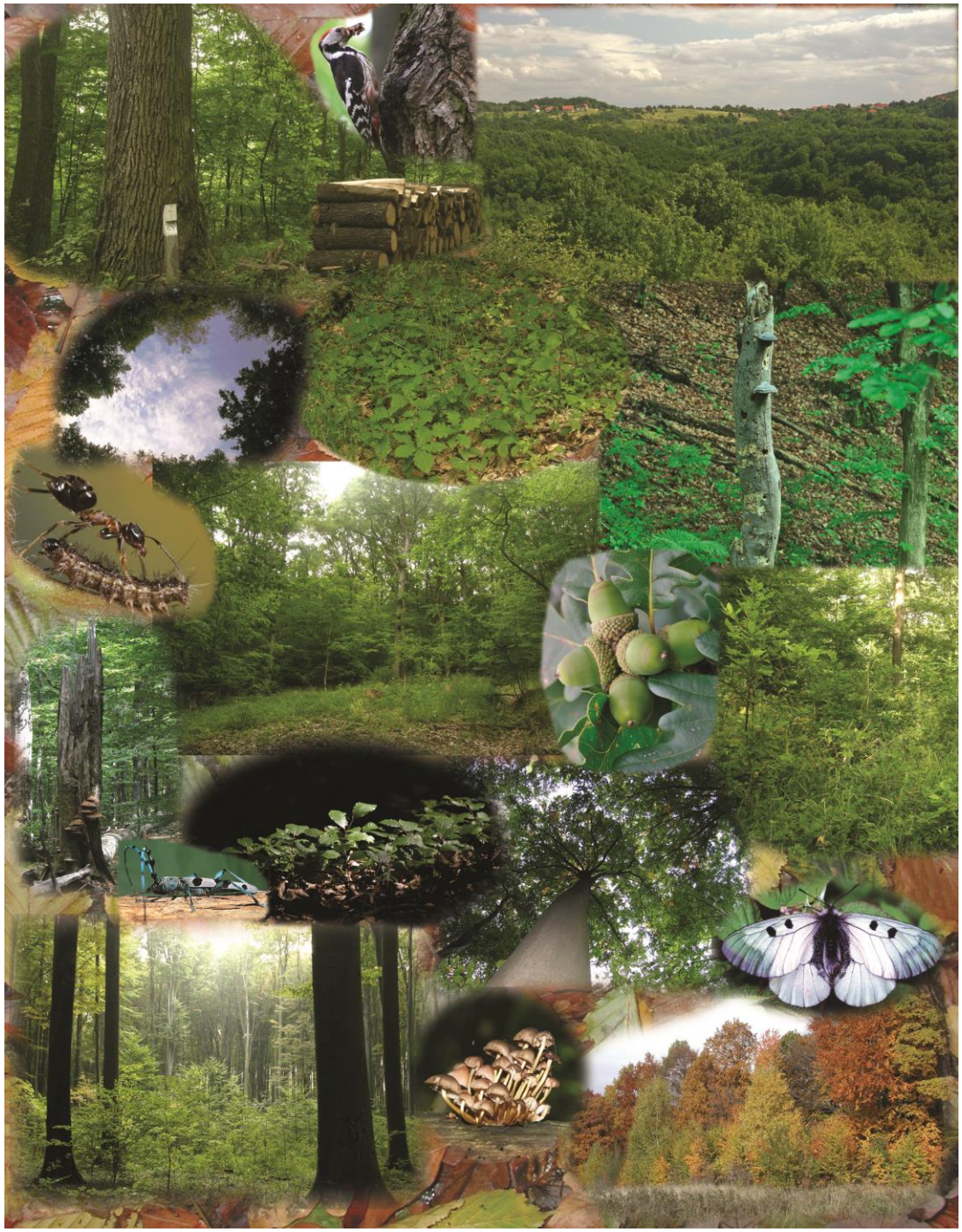

A Pro Silva szemléletű, folyamatos erdőborítást fenntartó erdőgazdálkodás ,

természetvédelmi oldalról megközelítve, lehet *élőhely fenntartó erdőgazdálkodás* is.

Ez a szemléletű erdőgazdálkodás alkalmas arra, hogy a Natura 2000 erdőterületen dolgozó erdő-gazdálkodók a szükséges faanyag megtermelése és a folyamatos erdő-borítás fenntartása mellett, nagy területen, a meglévő ~

- őshonos fajok alkotta fajkészletet,
- szerkezeti változatosságot,
-élőhelyi elemeket,
megőrizzék.

Ehhez mi is szükséges?
Szemléletváltás
Természetes folyamatokra építsünk
Jellemzően őshonos erdőtársulásokban ez egyszerűbb

- Kis térbeli mintázatokban , faegyedekkel, facsoportokkal dolgozzunk
- A faállomány szerkezeti változatosságát tartsuk fenn, illetve növeljük

- Az erdei mikroélőhelyeket tartsuk meg
- Az elegyességet továbbra is biztosítsuk, illetve növeljük

ÉLET AZ ERDŐBEN

A jelölés

Fahasználatok jelölése során a biológiai sokféleség megőrzésének közismertebb szempontjai:

1. Legfontosabb általánosságok:

- Szerkezeti változatosság (szintezettség, változatos záródás) fenntartása/kialakulásának elősegítése
- Elegyesség fenntartása/fejlesztése
-Holtfa visszahagyása
-Érintetlen állományfoltok, hagyásfa csoportok visszahagyása

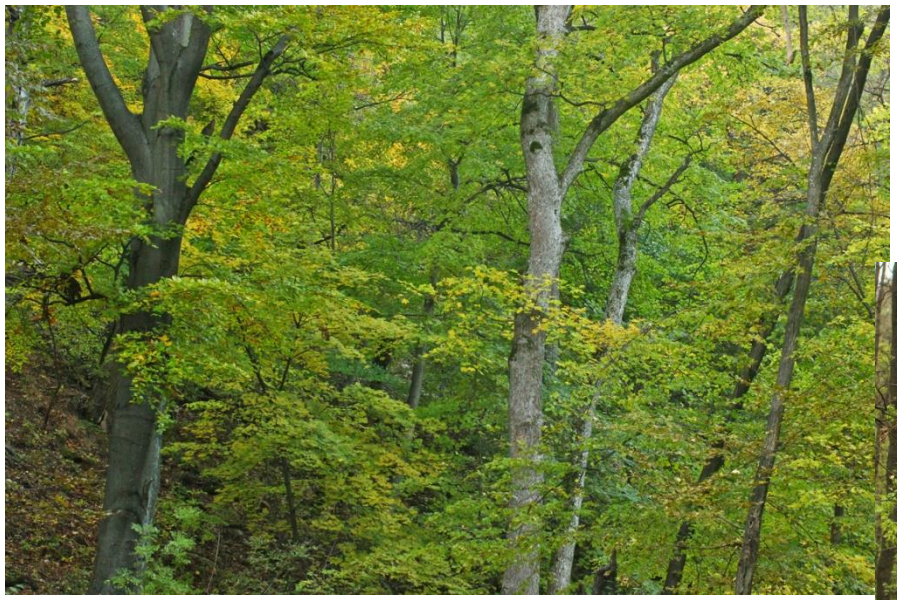

2. Részletek

2.1. Erdőszerkezeti elemekre vonatkozó általános érvényű szabályok:

-Elsősorban, vagy szinte kizárólag a felső koronaszintre koncentráljon a jelölés!

-Alsó lombkoronaszintben lévő őshonos faegyedek kerüljenek visszahagyása olyan mértékig ami még biztosítja a felsőszintben visszamaradó fák törzsárnyalását és a különböző mértékű talajárnyalást (kivéve lékek kialakítása) és a vertikális szintezettséget.

-Alsó szint hiányában néhány „szőrős" (törzsön erőteljesebben ágas) faegyedet hagyjunk vissza

- Az átlagostól nagyobb méretű, különleges formájú faegyedeket hagyjuk vissza

-A faállomány nevelési célú belenyúlása legyen egyenetlen erélyű a felső koronaszintbe

(változatos záródás kialakítása → ehhez szükséges kisebb és nagyobb erélyű záródás nyitás = „következő augusztusra ne záródjon ugyanúgy vissza")

2.2. Fafajösszetételre, elegyességre vonatkozó általános szabályok:

- Az idegenhonos fafajokat szorítsuk vissza
-Az őshonos elegyfákat a felső- és az alsó koronaszintben is kíméljük meg
- A ritka, kis elegyarányban (≤10%) jelenlévő őshonos elegyfákat tartsuk meg
- Az alsó szintben lévő ritkább, láthatóan elnyomott elegyfafajok egyedeit segítsük meg, nyissuk meg felettük a felső koronaszintet 1,2,3 faegyed eltávolításával.

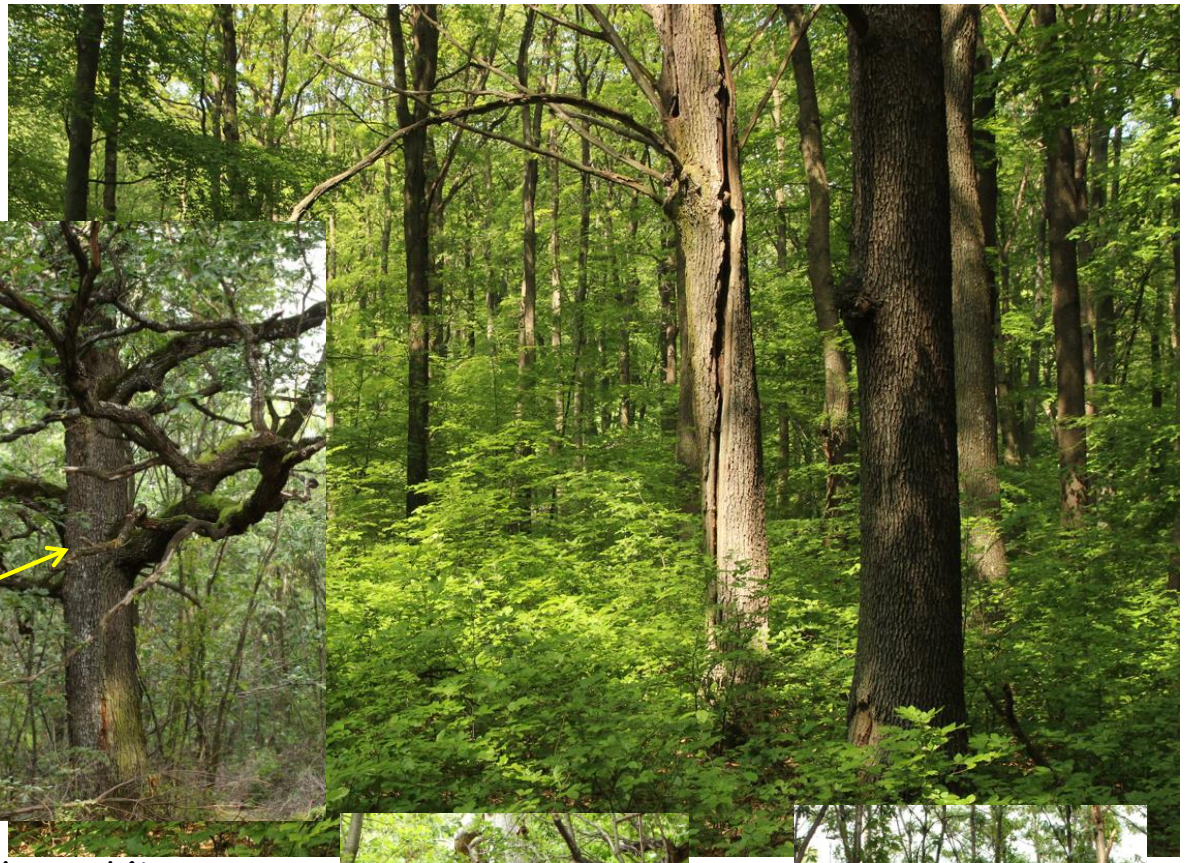

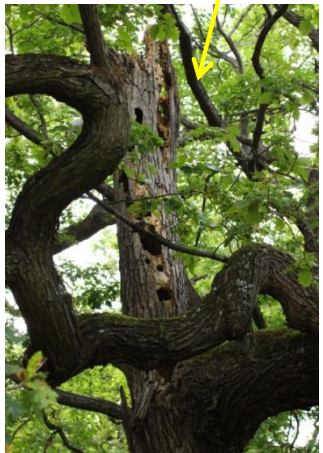
3. Erdei mikroélőhelyek

-Erdei (egyéb) mikroélőhelyek:
álló holtfa
fekvő holtfa
gyökértányér
természetes erdőszegély
erdei tisztás
lék
erdei vizes élőhely
sziklakibúvás
stb.

biotópfa

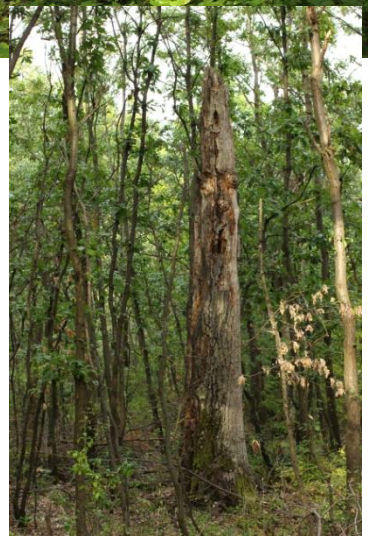
- Fán lévő mikroélőhelyek:
Pl.: harkály odú
törzsön, vagy tőrészen lévő hasadék, üreg
vastag száraz ág a koronában, törzsön stb.

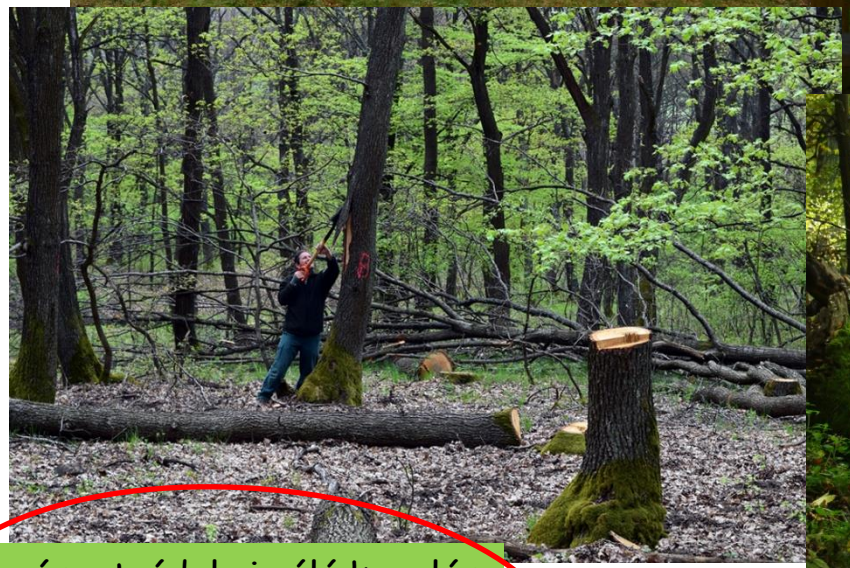
Erdőkezelési célok

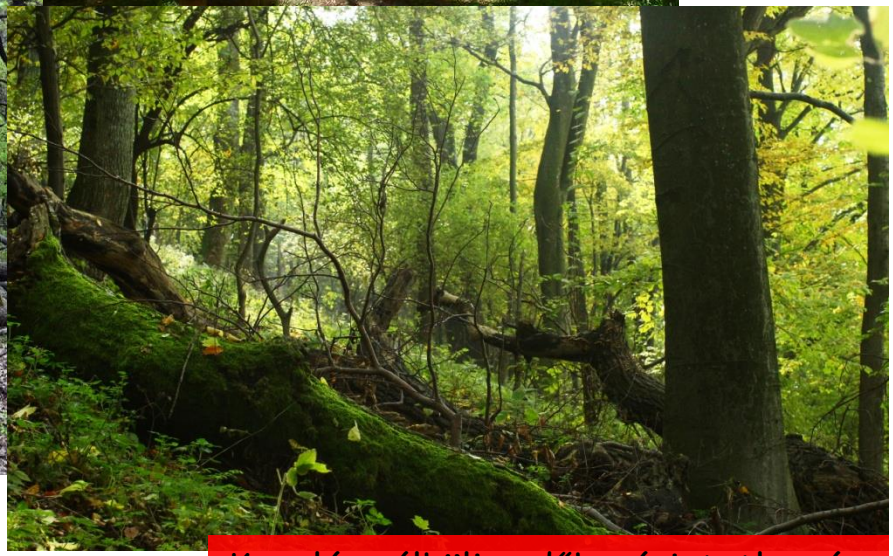
Gazdálkodási célú kezelés

Fenntartó célú kezelés (pl. parkerdő)

Természetvédelmi célú kezelés

Természetvédelmi kezelők - nemzeti park igazgatóságok

Kezelés nélküli erdők - érintetlenség (pl. erdőrezervátum magterülete)

Természetvédelmi erdőkezelés

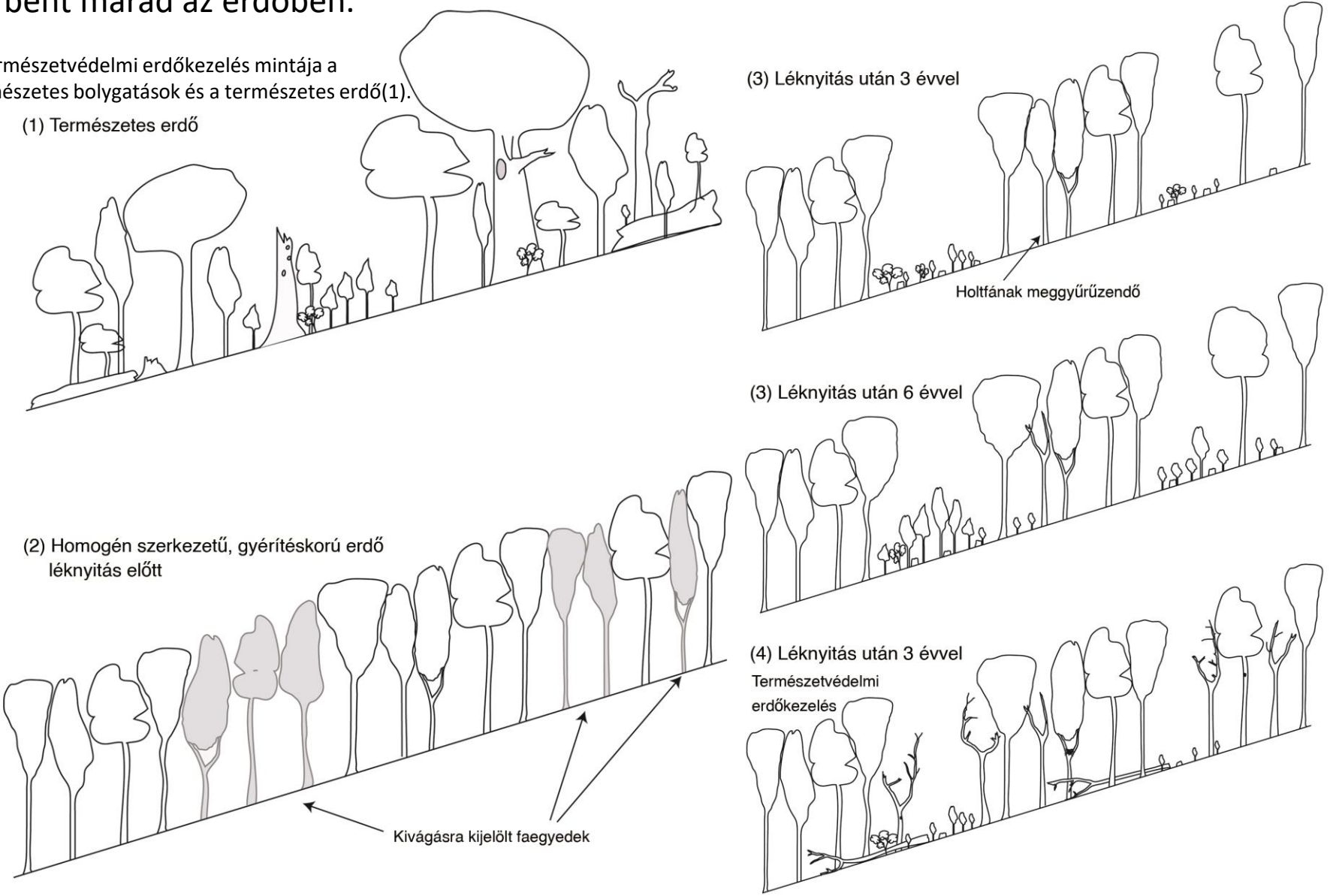

, Természetvédelmi erdőkezelésről akkor beszélünk, ha az erdőkezelés kizárólag az adott erdő természetességének javítása és a természetes élőhely fejlesztése érdekében történik, amely szolgálhatja kiemelten egy-egy védett faj vagy élőlénycsoport megőrzését, és/vagy általában az erdei biodiverzitás fenntartását, növelését.

„természetvédelmi erdőkezelés: minden olyan az erdei életközösséggel (ökoszisztémával) kapcsolatos beavatkozás, ami az erdők biológiai sokféleségének megőrzését és növelését, valamint állapotának javítását szolgálja.”

Folyamatos erdőborítást fenntartó erdőgazdálkodás(3) és a természetvédelmi erdőkezelés(4) lényeges különbsége: a beavatkozással érintett faanyagot kivisszük, vagy bent marad az erdőben.

A természetvédelmi erdőkezelés mintája a természetes bolygatások és a természetes erdő(1).

ÉLET AZ ERDŐBEN

Köszönöm a figyelmet!

